

1/1268
28008-64063

**T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI**

SAYI : B.01.0.KKB.01-18/A-11-2006-844

01 / 12 / 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 16.11.2006 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-27336/62873 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca 15.11.2006 gününde kabul edilen 5556 sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu, Yükseköğretim Kanunu, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Telsiz Kanunu ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" incelenmiştir.

Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen, 01.03.2006 günlü, 5467 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinde,

"Bu Kanunla kurulan üniversitelerin kurucu rektörleri, iki yıllıkına Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde üye tam sayısının $\frac{3}{4}$ çoğunluğuyla belirlenecek altı profesör adaydan; Millî Eğitim Bakanınca onbeş gün içinde seçilerek Cumhurbaşkanına sunulan üç aday arasından Cumhurbaşkanınca seçilir ve atanır. Yükseköğretim Genel Kurulunca aday belirleme işlemi bir ay içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Millî Eğitim Bakanı tarafından belirlenecek üç kurucu rektör adayı Cumhurbaşkanına sunulur.",

denilmektedir.

30.12.2005 günlü, 5447 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu, Yükseköğretim Kanunu, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Telsiz Kanunu ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”da, (Kırşehir’de) Ahi Evran Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, (Burdur’da) Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Rize Üniversitesi, (Tekirdağ’da) Namık Kemal Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, (Çorum’da) Hitit Üniversitesi, (Yozgat’ta) Bozok Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi, Ordu Üniversitesi ve Amasya Üniversitesi adıyla onbeş yeni üniversite kurulması öngörülmüştür.

Yasa’nın geçici 1. maddesinde de, “Bu Kanunla kurulan üniversitelerin kurucu rektörleri iki yıl için, Millî Eğitim Bakanı ve Başbakanın önereceği üç isim arasından Cumhurbaşkanınca atanır.” kuralına yer verilmiştir.

Anılan Yasa, yeni kurulan üniversitelerde kurucu rektör adaylarının Milli Eğitim Bakanı ve Başbakan’ca önerilmesinin, üniversitelerin bilimsel ve yönetsel özerklikleriyle, Yükseköğretim Kurulu’nun Anayasa’da belirlenen görev ve yetkileriyle bağdaşmadığı, hizmetin gereğine ve kamu yararına uygun düşmediği gerekçesiyle, geçici 1. maddesinin bir kez daha görüşülmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne geri gönderilmiştir.

Ne var ki, söz konusu geçici 1. madde, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce 01.03.2006 günlü, 5467 sayılı Yasa ile aynen kabul edilmiş ve bu Yasa, 17.03.2006 günlü, 26111 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Açılan dava üzerine, Anayasa Mahkemesi’nin 04.05.2006 günlü, E.2006/51, K.2006/57 sayılı kararı ile, geçici 1. madde kuralı Anayasa’nın 130 ve 131. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Bu kez, 5467 sayılı Yasa’nın geçici 1. maddesinde incelenen Yasa’yla yapılan düzenlemede, yeni kurulan 15 üniversitenin iki yıl görev yapacak kurucu rektörlerinin,

- Yasa’nın yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir ay içinde Yükseköğretim Genel Kurulu’nun üye tam sayısının $\frac{3}{4}$ çoğunluğuyla belirlenecek altı profesör adaydan, onbeş gün içinde Milli Eğitim Bakanı’nca seçilerek sunulan üç aday arasından Cumhurbaşkanı’nca seçilip atanacağı,

- Yükseköğretim Genel Kurulu’nca aday belirleme işleminin bir ay içinde sonuçlandırılmaması durumunda, üç kurucu rektör adayının doğrudan Milli Eğitim Bakanı’nca belirlenerek Cumhurbaşkanı’na sunulacağı,

öngörülmektedir.

Görüldüğü gibi, yapılan düzenlemede, yeni kurulan 15 üniversitenin kurucu rektör adaylarının $\frac{3}{4}$ gibi çok yüksek oranda nitelikli çoğunlukla belirlenmesi için Yükseköğretim Kurulu'na bir ay süre tanınmakta, bu sürenin sonunda aday belirleme yetkisi Milli Eğitim Bakanı'na devredilmektedir.

1- Anayasa'nın 131. maddesinin,

- Değişik ikinci fıkrasında, Yükseköğretim Kurulu'nun, üniversiteler ve Bakanlar Kurulu'nca seçilen ve sayıları, nitelikleri, seçilme yöntemleri yasayla belirlenen adaylar arasından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek üzere Cumhurbaşkanı'nca atanan ve Cumhurbaşkanı'nca doğrudan seçilen üyelerden kurulacağı,

- Üçüncü fıkrasında da, Kurul'un örgütü, görev, yetki ve sorumluluğu ile çalışma ilkelerinin yasayla düzenleneceği,

belirtilmiştir.

04.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'nın değişik 6. maddesinin,

- (b) fıkrasında, Yükseköğretim Kurulu'nun,

• Cumhurbaşkanı'nca, rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik verilerek seçilecek yedi,

• Bakanlar Kurulu'nca, temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri ya da emekliler arasından seçilecek yedi,

• Üniversitelerarası Kurul'ca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilecek yedi,

olmak üzere, toplam yirmibir üyeden oluşacağı,

- (c) fıkrasının,

• İkinci bendinde, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun (b) fıkrasında yazılı üyelerden oluşacağı,

• Üçüncü bendinde, Cumhurbaşkanı'nın, Kurul üyeleri arasından dört yıl süreyle bir Başkan seçeceği,

• Son bendinde de, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun toplantı yetersayısının ondört olduğu, kararların toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınacağı,

kurala bağlanmıştır.

Bu kurallar uyarınca, yirmibir üyeden oluşan Yükseköğretim Genel Kurulu ondört üyeye toplanabilmekte ve sekiz oyla karar alabilmektedir.

İncelenen Yasa'yla yapılan düzenlemede ise, kurucu rektör adaylarının, Yükseköğretim Genel Kurulu üye tamsayısının $\frac{3}{4}$ çoğunluğuyla, başka bir söyleyişle en az 16 üyenin oyuyla seçileceği belirtilmiştir.

Anayasa'da, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun toplantı ve karar yetersayıları konusunda bir kural bulunmadığı ve Kurul'un çalışma ilkelerinin belirlenmesi yasaya bırakıldığından, yasakoyucunun belirli nitelikteki işler için farklı karar yetersayısı öngörebileceğinde kuşku yoktur. Ne var ki, buna ilişkin düzenlemenin amaca ve Anayasa'ya uygun, makul ve ölçülü olması da hukukun genel ilkelerinin gereğidir.

Oysa, incelenen Yasa'yla getirilen karar yetersayısının, Yükseköğretim Genel Kurulu toplam üye sayısına göre çok yüksek olduğu, süre uzun tutulsa da seçimin sonuçlanmasını olanaksız kılacağı ortadadır.

Nitekim, yasakoyucu da, kurucu rektör adayı belirleme işleminin, getirilen karar yetersayısı ile sonuçlandırılmayacağını yüksek olasılık gördüğünden, Yükseköğretim Genel Kurulu'nca aday belirleme işleminin bir ay içinde sonuçlandırılmaması durumunda, her üniversite için üç kurucu rektör adayının tek başına ve doğrudan Milli Eğitim Bakanı'nca belirlenmesini öngörmüştür.

Böyle bir düzenleme Türk hukukunda hiçbir kamu görevlisi için yapılmamıştır. Gerçekten, ne yüksek yargı organları, ne bağımsız kurullar başkan ve üyeleri, ne de üniversite rektörlerinin seçiminde böyle bir karar yetersayısı aranmaktadır.

Yapılan düzenleme, kurucu rektörlüğe aday olmak isteyenleri caydırıcı, katılımı azaltıcı, Yükseköğretim Genel Kurulu'nda sonuç almayı güçleştirici niteliktedir.

Bu niteliği nedeniyle, kurucu rektör adaylarının seçiminde çok yüksek bir yetersayı arayan düzenleme, adil ve ölçülü olmadığı gibi, haklı bir nedene de dayanmamakta ve Anayasa'nın hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun çok daha önemli konulardaki toplantı yetersayısı on dört ve karar yetersayısı toplantıya katılanların oy çokluğu olarak belirlenmişken, kurucu rektör adaylarını seçme karar yetersayısının on altı gibi çok yüksek bir çoğunluk olarak öngörülmesi, amaç yönünden de hukuka, kamu yararına ve hizmetin gereklerine uygun düşmemektedir.

2- Öte yandan, incelenen Yasa'yla yeniden düzenlenen geçici 1. maddenin ikinci tümcesinde,

“Yükseköğretim Genel Kurulunca aday belirleme işlemi bir ay içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Milli Eğitim Bakanı tarafından belirlenecek üç kurucu rektör adayı Cumhurbaşkanına sunulur.”,

denilerek, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun kurucu rektör adayı seçme yetkisi, tümcede belirtilen durumun gerçekleşmesiyle Milli Eğitim Bakanı'na devredilmekte, başka bir deyişle, Yükseköğretim Kurulu rektör seçme süreci dışında bırakılmaktadır.

Böylece, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun kurucu rektörlerin belirlenmesi sürecine katılımı biçimsel düzeye indirgenmekte ve yeni kurulan üniversitelerin akademik kadrolarının ve yönetim personel yapısının geleceğe dönük olarak Anayasa'nın 130. maddesinde öngörülen biçimde oluşturulması yönünden büyük önem taşıyan kurucu rektörlerin belirlenmesi yetkisi, eylemli olarak, tümüyle siyasal iktidarın tercih ve takdirine bırakılmış olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin, yukarıda belirtilen K.2006/57 sayılı kararında,

- Anayasa'nın 130. maddesinde, üniversitelerin bilimsel özerkliğe sahip olduğunun belirtildiği; maddenin gerekçesinde, yasayla düzenlenmesi öngörülen konuların, bilimsel özerklik dikkate alınarak yasakoyucuya bırakıldığı,

- Bilimsel özerkliğin yönetsel özerkliği de gerektirdiği, bu iki ilkenin birbirini tamamladığı,

- Üniversite özerkliğinin, üniversitelerin yönetiminin, siyasal iktidarların öznel yeğlemelerinden olabildiğince etkilenmeyecek biçimde yapılandırılmasını gerektirdiği,

- Rektör adaylarının belirlenmesinde uygulanacak ilkelerin yasayla düzenleneceği açık ise de, bu düzenlemelerin, Cumhurbaşkanı'nın seçme yetkisinin amacına uygun kullanılmasını engellemeyecek ve üniversitelerin bilimsel özelliklerini zedelemeyecek biçimde yapılması gerektiği,

- Üniversite yönetim organlarının ve bu bağlamda üniversite rektörlerinin göreve getirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerde, Yükseköğretim Kurulu'nun Anayasa'nın 131. maddesinde belirtilen görev ve işlevlerinin gözardı edilemeyeceği,

- Rektörlerin seçiminde, Yükseköğretim Kurulu'nun yetkili kılınmasının, bilimsel özerklik ilkesi ile Anayasa'nın 131. maddesinin gereği olduğu,

- Yeni kurulan üniversitelere kurucu rektör seçiminde, kimi maddi ve hukuksal olgular nedeniyle, 2547 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde öngörülen yöntemden farklı bir yöntemin uygulanabileceği; ancak, bu durumun, Yükseköğretim Kurulu'nun kurucu rektör adayının belirlenmesi sürecinden dışlanması haklı gösteremeyeceği,

gerekçelerine yer verilerek, 01.03.2006 günlü, 5467 sayılı Yasa'nın, kurucu rektör adaylarını belirleme yetkisini Milli Eğitim Bakanı ile Başbakan'a veren geçici 1. maddesi, Anayasa'nın 130 ve 131. maddelerine aykırı bulunup iptal edilmiştir.

Görüldüğü gibi, Anayasa Mahkemesi kararında, Yükseköğretim Kurulu'nun, kurucu rektör adaylarını belirleme sürecinden dışlanamayacağı, başka bir anlatımla Yükseköğretim Kurulu'nun, kurucu rektör adayı belirleme sürecinde mutlaka yer alması gerektiği, buna aykırı yasa kuralının Anayasa'nın 130 ve 131. maddelerine uygun düşmeyeceği açık biçimde vurgulanmıştır.

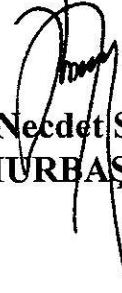
Oysa, yukarıda da belirtildiği gibi, incelenen Yasa'yla yapılan düzenlemede, Yükseköğretim Genel Kurulu'nun kurucu rektör aday seçimini sonuçlandırması neredeyse olanaksız duruma getirilmekte, aday belirleme işlemlerinin bir ay içinde tamamlanamaması durumunda da, Yükseköğretim Kurulu "kurucu rektör aday belirleme süreci" dışında bırakılmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu'nu, kurucu rektör adaylarını belirleme yetkisini belli süre ya da koşula bağlayarak seçim sürecinden dışlayan yasal düzenlemenin Anayasa Mahkemesi kararına uygun olmayacağı açıktır.

Genel gerekçesinde, Yasa'nın, Anayasa Mahkemesi kararı gözönünde bulundurularak hazırlandığı belirtilmiş ise de, yukarıda yer verilen açıklamalar, gerekçeleri ve hüküm bölümüyle bir bütün oluşturan ve bağlayıcı olan Anayasa Mahkemesi kararına uyulmadığını göstermektedir.

Bu nedenle, incelenen Yasa'yla yeniden düzenlenen geçici 1. madde kuralı, Anayasa'nın 2. maddesinde yer verilen hukuk devleti ilkesine, Anayasa'nın 130 ve 131. maddeleri ile Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığına ilişkin 153. maddesine uygun düşmemekte, kamu yararı ve hizmetin gerekleriyle bağdaşmamaktadır.

Yayımlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle uygun görülmeyen 5556 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu, Yükseköğretim Kanunu, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Telsiz Kanunu ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce bir kez daha görüşülmesi için, Anayasa’nın değişik 89 ve 104. maddeleri uyarınca ilişkide geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI KANUNU, YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU, KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU, TELSİZ KANUNU İLE 78 VE 190 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5556

Kabul Tarihi : 15/11/2006

MADDE 1- 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu, Yükseköğretim Kanunu, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Telsiz Kanunu ile 78 ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunla kurulan üniversitelerin kurucu rektörleri, iki yıllığına Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde üye tam sayısının $\frac{3}{4}$ çoğunluğuyla belirlenecek altı profesör adaydan; Millî Eğitim Bakanınca onbeş gün içinde seçilerek Cumhurbaşkanına sunulan üç aday arasından Cumhurbaşkanınca seçilir ve atanır. Yükseköğretim Genel Kurulunca aday belirleme işlemi bir ay içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Millî Eğitim Bakanı tarafından belirlenecek üç kurucu rektör adayı Cumhurbaşkanına sunulur.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı Gibidir.

Gündüz DİNÇER

Kanunlar ve Kararlar Müdürü